

Гітлер», тетралогії «Море родючості», а також в есе «Сонце і сталь», «Шлях самурая» та «На захист культури». Так, у творі «Коні, що несуть», другій частині «Моря родючості», головний герой Ісао Інума є радикальним націоналістом, який намагається відновити честь країни за допомогою рішучих дій. А есе «На захист культури» висвітлює своє бачення майбутньої Японії в поверненні довоєнних порядків.

Свою любов до японської культури він показував не тільки написанням книг. Хоч він завжди ходив у повсякденному одязі, який підкреслював його атлетичність, та в костюмах, Юкіо Мішіма має серію фотографій, на яких він носить костюми кендо та кімоно, японські традиційні обладунки самурая, форму офіцера імперських сил та військового льотчика.

На світогляд Мішіми мали вплив і найближче літературне оточення. Хасуда Дзенмей та Ясунарі Кавабата були його наставниками: перший – націоналістичної сторони, другий – традиційної. Сінтаро Ісіхара став суперником Мішіми у політичному плані, що вплинуло на подальший інцидент.

У 1968 році він створює «товариство щита» (Татенокай). У 1969 році проходить військову підготовку у ССЯ (Сили Самооборони Японії) разом із членами організації. У 1970 році Мішіма та 4 учасники товариства захоплюють штаб-квартиру ССЯ в Ічігаї, здійснюючи спробу державного перевороту. На балконі будинку він промовляє: «Що означає захищати Японію? Це означає захищати наші історичні та культурні традиції, зосереджені на Імператорі», після чого здійснює сеппуку. Ця подія є піком Мішіми як націоналіста, який насамперед бажав своїй країні процвітання і щоб японці пишалися тим, ким вони є.

Отже, формування націоналістичного світогляду прослідковується з дитинства. Традиційне виховання побудило любов до власної культури й держави. Творчість Мішіми поєднує національні та європейські мотиви, описуючи важке становище людини, яка опинилася між духовними цінностями та західними тенденціями. Після війни книги Юкіо Мішіми отримують велику популярність, що призводить до буму як в японських літературних колах, так і у світових. У повоєнні роки він критикує шлях, яким пішла Японія. У 1960-х рр., на хвилі протестів, Мішіма остаточно формується як націоналіст, пропонуючи власне бачення порятунку японської нації. Тріумф життя змінюється красою смерті, але нація і культура житимуть, поки люди будуть нею пишатися.

Іван Бойко (Тернопіль)

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ У КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЦСЄ (1991–2025)

В останні роки українсько-польські відносини набули нового змісту, перетворившись із традиційного добросусідства на справжнє стратегічне партнерство, засноване на спільному баченні безпеки Центрально-Східної Європи. Події, що розгорнулися після російської агресії проти України, стали випробуванням не лише для національних держав, а й для всієї системи європейських безпекових орієнтирів. У цих умовах Польща стала одним із головних союзників України, а співпраця між двома країнами перетворилася на визначальний чинник регіональної стабільності.

Після початкової допомоги Польща і Україна перейшли до стратегічного партнерства. У 2023 році відносини охопили військово-промислому кооперацію – спільне виробництво бронетехніки й боеприпасів, створення оборонних кластерів. Активно діяли Люблінський трикутник та спільні

навчальні програми, а польські полігони приймали тисячі українських військових. Варшава підтримувала євроінтеграцію України і механізми безпекових гарантій, а також розвивала гуманітарну та освітню співпрацю, що заклало основу довгострокового партнерства.

Упродовж 2024 року українсько-польські відносини у сфері безпеки перейшли у нову фазу – від активної взаємодії до інституційного оформлення стратегічного партнерства. Цей етап характеризувався створенням і закріпленням офіційних механізмів координації, появою нових документів, спільних програм та узгоджених безпекових ініціатив, які остаточно закріпили Польщу як ключового союзника України у регіональному вимірі.

Одним із найважливіших кроків стало підписання у Варшаві міжурядової угоди про оборонне партнерство, яке передбачало поглиблення військово-технічної співпраці, спільні розробки у сфері протиповітряної оборони, боєприпасів та безпілотних систем. Документально ця угода стала логічним продовженням домовленостей 2023 року, але водночас мала глибший політичний зміст – вона визначала Польщу як стратегічного партнера України в оборонному секторі, а не просто як постачальника допомоги.

Важливою складовою стало також інституційне зміцнення координації між силовими структурами. У Києві почала роботу спільна робоча група Міністерств оборони України та Польщі, а у Варшаві – постійний представник українського оборонного відомства. Ці структури забезпечували обмін розвідданими, погодження логістики постачань, планування навчань і консультацій. Польща також долучилася до європейських програм з розбудови оборонних спроможностей України (European Peace Facility), координуючи розподіл фінансування та технічної допомоги з боку ЄС.

На політичному рівні 2024 рік позначився активною дипломатичною взаємодією у форматах ЄС, НАТО та регіональних ініціативах. Польща виступила одним із головних лобістів поглиблення євроінтеграційного курсу України, підтримавши рішення Європейської Ради про відкриття переговорів щодо вступу України до ЄС. На рівні НАТО польська сторона ініціювала спільні заяви про безпекові гарантії для України – документально це зафіксовано у Декларації про співпрацю в галузі оборони, підписаній у квітні 2024 року.

Важливим напрямом стала регіональна координація безпеки у форматах “Люблінського трикутника”, “Бухарестської дев’ятки” та Ініціативи трьох морів. Польща та Україна активно працювали над тим, щоб ці платформи не лише виконували консультативну функцію, а й стали практичними інструментами колективної безпеки. Зокрема, у середині 2024 року узгоджено рішення про створення спільної аналітичної ради з питань оборони Центрально-Східної Європи, що мала координувати обмін інформацією та прогнозування ризиків у регіоні.

На гуманітарному та економічному рівнях партнерство теж отримало нове інституційне наповнення. Розвивалися програми підтримки українських переселенців, відкривалися нові логістичні та промислові центри, у тому числі на прикордонних територіях. Польські міста-побратими налагоджували сталі відносини з українськими громадами, а спільні університетські програми з безпекових студій та дипломатії сприяли формуванню нового покоління експертів, орієнтованих на спільну європейську перспективу.

На сучасному етапі українсько-польські відносини виходять за межі звичайної двосторонньої підтримки та перетворюються на повноцінний чинник формування нової регіональної архітектури безпеки, у межах якої обидві держави відіграють провідну роль. Це закономірний результат кількох

років послідовної взаємодії, узгодження політичних позицій і створення спільних інституцій, що закріплено в численних угодах і стратегічних деклараціях.

Після спільного досвіду війни Україна й Польща усвідомили свою взаємозалежність у питаннях оборони, енергетики та інформаційної безпеки. Варшава, яка раніше діяла здебільшого як політичний союзник, нині виступає співтворцем безпекових рішень регіонального масштабу, послідовно лобіюючи інтереси України в ЄС і НАТО. Вагомим напрямом співпраці стало узгодження позицій щодо майбутнього членства України в НАТО та ЄС. Польща ініціює створення проміжних гарантій безпеки, що формують основу для майбутнього вступу України до Альянсу. Цей процес супроводжується активною документальною роботою – спільними деклараціями, угодами про взаємодію у сфері оборонного планування та розширення навчальних програм.

Регіональні формати – Люблінський трикутник, Бухарестська дев'ятка, Ініціатива трьох морів – набули нового змісту. За підтримки Польщі Україна фактично стала учасником безпекових консультацій, навіть до формального вступу в НАТО. Водночас партнерство розширюється у гуманітарний та освітній вимір: на рівні громад, університетів і дослідницьких центрів формується нова культура безпеки, заснована на спільній ідентичності, солідарності та взаємній довірі, що зміцнює позиції обох держав у системі регіональної стабільності.

На початку 2025 року українсько-польські відносини у сфері безпеки досягли етапу стратегічної зрілості, коли співпраця переросла у глибшу геополітичну взаємозалежність. Після кількох років спільного протистояння агресії Росії Київ і Варшава розглядають одне одного як опорні стовпи нової системи безпеки Центрально-Східної Європи. Польща залишається активним лобістом посилення військової присутності НАТО на східному фланзі та підтримує ідею спільного оборонного простору з Україною – із взаємодією систем ППО, логістичних коридорів і спільних навчань. Українські військові активно долучаються до тренувальних програм на польських полігонах, що стало постійною практикою.

У сфері економічної безпеки розвивається оборонно-промислова кооперація: створюються спільні індустріальні парки, реалізуються проєкти з виробництва боєприпасів, ремонту техніки та розробки безпілотників. Співпраця переходить від допомоги до партнерства рівних сторін. Важливим напрямом є також інформаційна безпека. Київ і Варшава ініціювали створення Центру стратегічних комунікацій для боротьби з дезінформацією та гібридними загрозами. До цієї роботи активно долучаються університети та аналітичні центри, формуючи інтелектуальний базис нової безпекової політики.

Попри окремі розбіжності у національних пріоритетах чи економічні труднощі, партнерство України та Польщі зберігає стратегічну стійкість. У 2025 році воно перетворюється на модель регіональної солідарності, заснованої на довірі, взаємній підтримці та спільному баченні майбутнього. Таким чином, українсько-польський вимір у формуванні регіональної безпеки Центрально-Східної Європи після 2022 року пройшов шлях від ситуативної взаємодії до системного стратегічного партнерства, заснованого на спільних цінностях, спільних ризиках і спільному баченні майбутнього. Війна, яка стала каталізатором цього зближення, водночас створила нові підвалини для тривалої співпраці. Польща стала ключовим

союзником України у європейській безпековій системі, а Україна – чинником, який надає реального змісту поняттю “регіональної стабільності”.

Сьогодні обидві держави разом визначають контури нового безпекового порядку у Центрально-Східній Європі – порядку, в основі якого лежить солідарність, взаємна підтримка і стратегічна єдність. І цей процес, який почався у 2022 році, не лише змінив регіон, але й став важливою частиною ширшої європейської історії – історії про відродження віри в союз, побудований на довірі, справедливості та спільній боротьбі за свободу.

Тетяна Петрик, Юрій Петрик (Тернопіль)
ВІЗИТ ПРЕЗИДЕНТІВ ПОЛЬЩІ ТА ЛИТВИ ДО УКРАЇНИ У ГРУДНІ
2021 РОКУ ЯК СИМВОЛ ПОЛІТИЧНОЇ СОЛІДАРНОСТІ ПЕРЕД
ЗАГРОЗОЮ ШИРОКОМАСШТАБНОГО РОСІЙСЬКОГО
ВТОРГНЕННЯ

Наприкінці 2021 року Україна перебувала у складній політичній і безпековій ситуації: із різних джерел дедалі частіше надходила інформація про можливе посилення ескалації з боку росії у війні, що тривала з 2014 року. Ці дані все частіше з'являлися у засобах масової інформації, що посилювало напруження в українському суспільстві напередодні, як згодом виявилось, широкомасштабного російського вторгнення.

У цих умовах для України було надзвичайно важливо відчувати міжнародну підтримку, зокрема від найближчих союзників у регіоні – Республіки Польща та Литовської Республіки. До того ж 28 липня 2020 року три держави заснували міжнародне об'єднання під назвою «Люблінський трикутник».

Таким чином, 2 грудня 2021 р. Президенти України, Литви та Польщі – Володимир Зеленський, Гітаніс Науседа та Анджей Дуда – провели перші переговори у рамках Люблінського трикутника, що відбулися у форматі відеоконференції. Під час неї лідери засудили російську агресію проти України, висловили занепокоєння з приводу будівництва росією газопроводу «Північний потік-2», а також засудили провокування білоруською владою міграційної кризи на кордоні з Польщею та Литвою.

Невдовзі, 20 грудня 2021 р., Гітаніс Науседа та Анджей Дуда здійснили візит до України. Зустріч із Володимиром Зеленським відбулася у державній резиденції в Карпатах – у селі Гута Івано-Франківської області. Зустріч лідерів тривала близько двох годин і завершилася ухваленням спільної заяви. Президенти закликали міжнародну спільноту зробити санкції проти росії більш жорсткими та вкотре звернулися до російського керівництва із вимогою припинити війну проти України та відвести свої війська з території України та від її кордонів.

Окремо лідери держав ще раз заявили про взаємну підтримку одне одного у зв'язку зі штучно створеною білоруською владою міграційною кризою на кордонах. Лідери наголосили, що ця криза активно підтримується росією для того, аби дестабілізувати ситуацію. Висловлено занепокоєння через зростання загальної напруженості у регіоні, в тому числі у зв'язку з продовженням будівництва «Північного потоку-2», який сторони визначили як загрозу безпеці.

Анджей Дуда під час зустрічі нагадав слова свого попередника Леха Качинського, який попереджав світ про те, що після російської агресії проти Грузії у 2008 році наступними жертвами росії можуть стати Україна, держави Балтії та Польща. Польський лідер відзначив позитивні тенденції всередині